

Betydelsefulla möten i förskolan

Sanna Englund
Moa Engström
2014

Lärarexamen, grundnivå
Lärarexamen, 210 hp

Luleå tekniska universitet
Institutionen för konst, kommunikation och lärande

Luleå tekniska universitet

Ht 2013

Betydelsefulla möten i förskolan

Sanna Englund & Moa Engström

Examensarbete i lärande, grundnivå, A0010P, 15hp (distans)

Handledare: Ulrika Bergmark

2014-01-22

Luleå tekniska universitet

Ht 2013

Meaningful encounters in preschool

Sanna Englund & Moa Engström

Degree in education, bachelor, A0010P, 15hp (distance)

Supervisor: Ulrika Bergmark

2014-01-22

Abstrakt

Syftet med arbetet var att undersöka vilken typ av möten i förskolan som av pedagoger anses betydelsefulla för barns utveckling, den egna utvecklingen samt utveckling av förskolans verksamhet. Vi har utgått från den sociokulturella teorin och använt oss av kvalitativa intervjuer samt gjort utskick till pedagoger på fyra olika förskolor. Vi har fått ta del av nio pedagogers berättelser om betydelsefulla möten och även samtalat med dem kring vad ett betydelsefullt möte kan innebära, både för dem själva och för andra. Det visade sig att det inte finns enbart en typ av möten som ansågs som betydelsefulla, samtliga möten var olika och personliga på många sätt.

En gemensam nämnare kring betydelsefulla möten var att mötet blir något man har med sig i framtiden. För att kunna ta del av ett betydelsefullt möte och kunna få det med sig så krävs det en öppenhet, närvaro i nuet och en förmåga att kunna lyssna på och känna in de personer som finns i omgivningen.

Pedagogiska implikationer av vår studie är att det är viktigt att pedagoger är närvarande, eftersom det då finns stor chans att betydelsefulla möten sker. Vi skapar hela tiden framtiden, en utveckling sker konstant och vår uppgift är att vara med och närvarande då det händer. För fortsatt forskning vore det intressant att intervjua de barn som gått på de här fyra förskolorna när de är äldre, till exempel 18 år och be dem berätta om något betydelsefullt möte de varit med om i förskolan.

Förord

Vi vill tacka vår handledare Ulrika Bergmark som handlett oss igenom vårt arbete. Vi vill även tacka de pedagoger som delat med sig av sina berättelser om betydelsefulla möten med oss samt ställt upp i våra intervjuer, utan er hade vi inte kunnat skriva detta arbete. Ett stort tack vill vi även ge till studenterna i vår handledningsgrupp som skrivit om samma ämne, det har varit otroligt bra att få ta del av era tankar och att kunna diskutera med er under vägens gång.

Sanna Englund & Moa Engström

Luleå 2014-01-22

Innehållsförteckning

Inledning.....	1
Syfte	2
Frågeställningar	2
Betydelsefulla möten.....	3
Sociokulturell teori.....	5
Centrala begrepp i studien.....	8
Styrdokument - Läroplan för förskolan.....	9
Metod	10
Urval	10
Etiska aspekter.....	10
Genomförande	11
Analys.....	13
Resultat.....	14
Utgå från barnet.....	14
Lyssna och känna in	15
Utveckling och lärande.....	17
Sammanfattning	20
Diskussion	21
Metoddiskussion.....	21
Resultatdiskussion	22
Slutsats	26
Utgå från barnet.....	26
Lyssna och känna in	26
Utveckling och lärande.....	26
Pedagogiska implikationer	27
Fortsatt forskning	28
Referenser.....	29

Bilaga 1, Utskick

Inledning

När Ulrika Bergmark kom till vår lektion och berättade om hennes forskningsprojekt som handlar om betydelsefulla möten i skolan, så fastnade vi för det valda ämnet och bestämde oss för att det var det här som C-uppsatsen skulle handla om. Forskningsprojektet pågår i skrivande stund och vår uppsats och några av de betydelsefulla möten vi fått ta del av kommer att bli en del av det rikstäckande forskningsprojektet. Barnens möten i förskolan är de möten som lägger grunden för deras första möten med vuxna, därför tyckte vi att det är ett intressant ämne att skriva och söka information om.

Vi har själva under den verksamhetsförlagda delen i utbildningen sett exempel på hur barn kan agera olika beroende på vilka personer barnet umgås med och anser att det är viktigt att vi som kommande pedagoger kan möta alla barn, samt skapa goda relationer och bra möten barn emellan i förskolan. Genom att skriva denna C-uppsats vill vi forska i hur möten i förskolan kan bli betydelsefulla för barn samt vilken betydelse dessa möten har för barns framtid.

Under arbetets gång har vi tillsammans sökt och satt oss in i litteratur inom vårt valda ämne. Vi har bearbetat litteraturen och tillsammans skrivit vårt arbete. Insamling av empirin har skett enskilt, analysering av empirin har skett i samspel med handledare och övriga deltagare i handledningsgruppen. Därefter har vi tillsammans utformat resultatet samt diskussionen kring resultatet och metodvalet.

Syfte

Syftet med arbetet är att undersöka vilken typ av möten i förskolan som av pedagoger anses betydelsefulla för barnsutveckling, den egna utvecklingen samt utveckling av förskolans verksamhet.

Frågeställningar

Frågeställningarna som vi har tänkt besvara för att uppnå syftet är följande:

Vad anser pedagoger att ett betydelsefullt möte är?

Hur och när kan ett betydelsefullt möte ske?

Finns det några gemensamma nämnare för vad ett betydelsefullt möte kan vara?

Betydelsefulla möten

Vad kan ett betydelsefullt möte handla om? Om någon räddar livet på en annan människa kan man i högsta grad säga att det blir betydelsefullt för den räddade personens liv. Men ett betydelsefullt möte kan handla om mer än så, inom skola och förskola finns ännu inte någon forskning om betydelsefulla möten. Däremot har forskning om betydelsefulla möten gjorts i vården, ett område där det också sker många möten människor emellan som kan komma att bli betydelsefulla. Vi kommer nedan att kort redogöra för forskningen som gjorts inom vården.

Gustafsson, Gustafsson & Snellman (2012b) har forskat kring betydelsefulla möten inom vården och påpekar att rent teoretiskt påverkar sjuksköterskor alltid patienters liv positivt. De påstår att det är viktigt att sjuksköterskan vid mötet tar patientens perspektiv och försöker förstå hur denne upplever mötet dem emellan, detta är enligt dem många gånger avgörande för om patienten upplevt mötet som betydelsefullt. Författarna menar även att en sjuksköterska aldrig på förhand kan bestämma att ett möte ska bli betydelsefullt, det är patientens upplevelse som avgör detta och patientens tidigare erfarenheter som påverkar vad i mötet som blir betydelsefullt. Mötet sker där och då, en sak som blir viktig att ha i åtanke när man hör ordet betydelsefulla möten. Alla har olika uppfattningar av vad ett betydelsefullt möte är. Ett betydelsefullt möte blir därmed alltid en personlig upplevelse, det som är ett betydelsefullt möte för en person behöver inte vara det för någon annan. Den här tolkningen innebär också att det inte finns något rätt eller fel svar på vad ett betydelsefullt möte är.

Ronsten (2004) beskriver dessa ord som viktiga nyckelord i betydelsefulla möten: bekräftelse, trygghet, respekt, helhet samt framtidstro. När det kommer till vad vårdaren gjort för att patienten upplevt mötet som meningsfullt så handlar det bland annat om följande saker: vårdaren lyssnade, tog ögonkontakt och tog patienten och dennes känslor på allvar samt var lugn och engagerad (Gustafsson, Gustafsson & Snellman, 2012a). Vad som ansågs vara bra egenskaper hos sköterskor varierade från patient till patient, detta beror igen enligt författarna på patientens tidigare erfarenheter och upplevelser i livet.

Ronsten (2004) har skrivit en bok som heter: *Betydelsefulla möten i vården* och där har hon samlat ihop berättelser om betydelsefulla möten inom vården. I boken tar en läkare vid namn Carl-Magnus Stolt (2004) upp att det är viktigt att komma ihåg att vi alla kommer ifrån olika livsvärldar vilket betyder att vi har olika bakgrunder med oss i vår ryggsäck och för att vi ska kunna möta varandra och ha ett betydelsefullt möte så måste vi också kunna lyssna på varandra.

Hemming (2011) har gjort en studie om betydelsefulla möten i brittiska skolor. Studien visar att många föräldrar till vita barn väljer bort skolor med elever som läser engelska som andraspråk på grund av att de är rädda för att skolan ska ha lägre standard. En rädsla finns för att tillvaron ska vara mer konfliktfylld, men författaren anser att det inte alls behöver vara så, problemet ligger inte i att en skola har elever med många olika kulturella bakgrunder. Det som blir relevant enligt honom är huruvida möten som sker på skolan uppfattas som positiva

och meningsfulla. I skolor som lyckats i arbetet med olika kulturer har elever haft vänner med annan kulturell bakgrund än de själva och föräldrar har enbart sett detta som något positivt för deras barns utveckling och sociala färdigheter. Mötet kulturer emellan har enligt Hemming (2010) blivit något meningsfullt för barnens framtid. Huruvida ett arbete med goda relationer i skolan lyckas har inte något att göra med olika kulturer utan om hur möten människor emellan sker.

Problem som Hemming (2010) tar upp är om barnen till exempel kom från en familj med negativa värderingar kring människor med annan kulturell bakgrund än de själva, detta påverkade enligt honom elevernas attityder till andra kulturer på ett negativt sätt. Hundeide (2008) skriver om livsvärldar. Hon menar att varje människa har en egen sociokulturell livsvärld skapad av livserfarenheter som i sin tur fortsätter att påverkas av andra människors livsvärldar, en livslång process. (Vi kommer att gå djupare in i detta under rubriken: *Sociokulturell teori*). Den här uppsatsen utgår från att alla individer har en egen livsvärld så som författaren beskriver. I det här fallet som Hemming (2010) tar upp med negativa värderingar kring andra kulturer hemma hamnar ansvaret på skolan när det kommer till meningsfulla och positiva möten kulturer emellan. I elevens livsvärld finns båda attityderna kring andra kulturer med. . Bjärvall (2007) tar upp egenskaper som han tycker är viktiga för betydelsefulla möten som sker i skolan. Vi hittade följande citat i boken och det är en lärare som beskriver egenskaper som denna tycker är viktigt i ett betydelsefullt möte:

Kunnighet, att behärska det kunskapsinnehåll man arbetar med, att kunna skapa ett intresse för kunskapen och att förmå anpassa undervisningen efter elevernas olika behov. *Intresse för eleverna*. *Organisationsförmåga*, att kunna lägga upp en lektion, att planera hur stoffet ska presenteras. *Empati*, att vara snäll och varm. *Disciplin*, att skapa trygghet genom att hålla ordning” (s.96, vår kursivering).

Som man kan se av citatet ovan är det många olika kunskaper som är viktiga att behärska för att som pedagog kunna skapa förutsättningar för betydelsefulla möten. I den här uppsatsen definieras betydelsefulla möten så här: Betydelsefulla möten i förskolan är möten där barn tillsammans med någon vuxen eller med något eller några andra barn diskuterar, tar upp och möter nya saker som gör att man bär med sig nya kunskaper och insikter efteråt. Så här definieras betydelsefulla möten på <http://www.2act.se/betydelsefulla-moten>: ”Varje möte speglar sig i dig och formar dig till den du är idag” (<http://www.2act.se/betydelsefulla-moten/>).

Det här betyder att varje möte på något sätt påverkar människor. Det kanske inte är något vi tänker på för stunden som när någon precis räddat vårt liv om så vore fallet och som vi tog upp i inledningen, men det kommer att påverka oss på något sätt i vårt framtida sätt att göra val och agera. Det är viktigt att komma ihåg att även vardagshändelser kan vara betydelsefulla möten, dessa möten kommer också att lämna avtryck på personer i sin omgivning och även på de personer som deltagit i dem.

Sociokulturell teori

Vi har valt att utgå från det sociokulturella perspektivet i denna studie kring betydelsefulla möten. Enligt detta perspektiv (Hundeide, 2008) blir vi hela tiden påverkade av vår omgivning och vi tänker att det är precis det betydelsefulla möten handlar om. Det är något som sker i vår omgivning och det påverkar oss på något sätt, antingen positivt eller negativt.

Hundeide (2008) skriver om sociokulturella ramar för barns utveckling och med detta menar hon att människor hela tiden blir påverkade av de sociala och kulturella normer som finns där de befinner sig. Vad den sociala och kulturella kontexten människor befinner sig i tillåter dem att säga och göra. Dessa normer kan variera beroende på var i världen personer är födda, vilken familj de lever med, vilken skola de går på och vilken lärare eleverna har på skolan. Detta innebär att varje människa har en egen sociokulturell livsvärld skapad av livserfarenheter som i sin tur fortsätter att påverkas av andra människors livsvärldar, en livslång process.

Vygotskijs tankar och idéer har haft stort inflytande på hur den svenska skolan och förskolan utformats. Hans teorier kom till liv och spreds av en liten grupp ryska forskare redan mellan 1930 och 1980 (Lindqvist, 1999). Hans teorier fördes fram som en protest mot de auktoritära undervisningsmetoder som förekommit i rysk skola under den kommunistiska tiden. Författaren tar upp de tankar som var centrala i Vygotskijs teori:

- 1) den enskilda individens rätt att utveckla sin personlighet och kreativa potential, 2) lärarens uppgift att vara handledare och samarbeta med eleven, 3) att utgå från elevens intresse, 4) att låta eleven vara självständig och aktiv och, 5) anpassa metoderna efter elevens behov (s. 8).

Dessa fem punkter kan vi hitta igen i dagens läroplaner för skola och förskola och det är en del av den svenska skolkulturen. Lindqvist (1999) lyfter det Vygotskij säger om hur vi påverkas och utvecklas genom livet. Vygotskijs teori är att vi föds in i ett samhälle med vissa biologiska förutsättningar och det enda som kan förändra oss på något sätt är våra egna erfarenheter. Erfarenheterna blir till i de miljöer vi befinner oss i. Barn uppfostrar enligt Vygotskij (Lindqvist, 1999) sig själva i en ständigt pågående kamp av olika intryck och värderingar som barnet möter på vägen.

Vygotskij (Lindqvist, 1999) jämför en lärare med en trädgårdsmästare och menar att vi inte på något sätt kan påtvinga elever kunskap utan måste se till att omkringliggande faktorer påverkar eleven till ett positivt lärande. Om läraren var trädgårdsmästare och eleven var en planta och trädgårdsmästaren rycker upp plantan ur jorden skulle det inte resultera i annat än att plantan dog. Trädgårdsmästaren måste istället påverka värmen kring växten, ge den vatten, gallra och se till luftfuktigheten, helt enkelt se till miljön kring växten för att den ska växa på bästa sätt. Det samma menar han gäller lärare och elevers växande, eftersom miljön påverkar elevens lärande.

Vygotskij (1978) anser att barns lärande börjar långt innan skolåldern. Vad barnet fått vara med om och uppleva innan det börjar i skolan har enligt honom stor betydelse för barnets kommande utveckling. Barn ställer frågor till vuxna och vuxna ger barn svar, svar som barnet bär med sig och som påverkar barnets sätt att se på världen. Författaren anger lek som en viktig del i barns utveckling och menar att det är ett sätt för barn att prova på vuxenvärlden och bearbeta de upplevelser de är med om. Ett sätt att utveckla identiteten och bli en del av den kultur barnet befinner sig i.

Dysthe (2011) skriver om hur kulturen varierar i olika samhällen. Människor samspekar hela tiden med miljön samt med andra människor i sociala sammanhang och blir i samspelet delaktig i sin egen utvecklingsprocess. Vygotskij (Lindqvist,1999) använder sig av en reflexologisk modell som kan liknas vid det Dysthe (2011) beskriver, där han menar att individer hela tiden försöker att skapa en länk eller ett rum mellan individens inre och yttre omgivning. Detta är med och påverkar hur individen utvecklas och hur individen ser på sig själv och sin omgivning.

Bozarslan (2001) skriver om det mångkulturella Sverige och möten som sker i förskolan. Hon säger att det är viktigt att kunna se ur olika perspektiv. Beteenden, tankesätt och värderingar kan skilja sig åt och krocka med varandra mellan föräldrar och pedagoger. Här menar hon att pedagoger i förskolan inte ska se till vem som har rätt eller fel eller vilken åsikt som ska gälla i förskolan, utan istället bör försöka förstå och tillsammans komma överens om hur man ska göra. Hon påpekar att pedagogers arbete i förskolan inte handlar om att uppfostra föräldrar utan om att förstå hur olika livsvärldar kan se ut. Genom att skaffa sig kunskap om olika kulturer och traditioner kan pedagoger få bättre förutsättningar att mötabarn i deras olika livsvärldar.

Dysthe (2011) refererar till grundaspekterna i Wengers (1998) lärandeteori

1. Vi är alla sociala varelser, vilket är en central aspekt vid lärande.
2. Kunskap betyder värdefull kompetens på olika områden.
3. Kunskap har med deltagande och aktivt engagemang att göra.
4. Lärande skall producera mening, dvs. förmåga att uppleva världen och vårt engagemang som meningsfullt (s. 63).

Samtliga punkter refererar till lärande som socialt deltagande vilket är huvudinriktningen inom Wengerslärandeteori. Öhman (2006) skriver om hur förskolan blir en social mötesplats, mellan normativa förväntningar på barn som finns i vårt samhälle, förskolans uppdrag, pedagogers inre världar och barns inre världar. Författaren påpekar att varje pedagog har en egen inre värld, egna erfarenheter och föreställningar. Samma sak gäller för varje barn som vistas i förskolan. Utifrån Wengers (1998) lärandeteori lägger vi till denna aspekt i synen på lärande i denna uppsats.

Folkman (1998) diskuterar hur pedagoger i förskolan kan uppfatta barn och beskriver pedagogers uppfattningar av två olika barn i en förskolegrupp:

Ibland ser det ut så här på förskolan: Om hon inte var där, var det ingen som märkte det. Och om hon var där, var det inte heller någon som märkte henne. Hon var verkligen det osynliga barnet. Men också så här: Han rev och bet och slog omkring sig. Det behövdes liksom ingen anledning. Man var nästan lite rädd. För att inte tala om ungarna. Man kunde se det i hans blick. Han gick direkt in och drog i håret, stora tussar kunde ryka (s.14).

De här två olika exemplen menar hon kan ses som överlevnadsstrategier hos barn och menar att om pedagoger i förskolan inte ser, fångar upp och bryter mönster hos dessa barn kommer de missa viktig social träning och fortsätta att antingen inte synas alls eller förbli en syndabock år efter år. Att pedagoger i förskolan till vardags definierar barn som tysta eller aggressiva menar hon knappast leder till att pedagogerna får mer kunskap om varför barn är som de är och inte heller hjälper det oss att förstå hur vi ska bemöta barn.

Det ges inte möjlighet till betydelsefulla möten och utveckling i förskolan på samma sätt som om pedagogerna kan se förbi detta och fundera på hur de kan bemöta barnet istället och hitta saker som barnet är intresserad av som Vygotskij (Linqvist, 1999) förespråkar. Detta är även något Hemming (2010) påpekar. Olika sätt att se ut, vara och agera behöver inte påverka arbetet med goda relationer i skolan. Författaren liknar det vid strukturen och den sociala kontexten i en stad, där man håller upp dörren för någon, tackar och så vidare oavsett vem det är man möter.

Centrala begrepp i studien

Livsvärld

Med livsvärld menas i denna uppsats att: Varje människa har sin egen livsvärld som kontinuerligt påverkas av andra människors livsvärldar (Hundeide, 2008). Människor är enligt författaren delaktiga i en eller flera kulturer och har en identitet som skapas i samspel som ständigt pågår mellan människa, kultur, identitet och erfarenhet.

Erfarenhet

Saker man möter i livet blir till erfarenheter, vi har hela tiden ett erfarenhetsunderlag som förändras (Dysthe, 2011). Erfarenheter används senare i livet när det kommer till att göra bedömningar och avvägningar vad man ska göra i olika situationer. Orlenius (2001) pratar om normer och värden och menar att det handlar om vad som anses tillåtet att göra i ett samhälle, en slags regler som påverkar hur människor gör erfarenheter.

Utveckling

Utveckling i den här uppsatsen handlar om hur människor går vidare i livet samt får nya sätt att se på saker. En ständig utveckling pågår hela tiden enligt Dysthe (2011), människor får nya erfarenheter i samspelet med omvärlden. Vilken slags utveckling som sker påverkas alltid av de två tidigare centrala begreppen som vi tar upp ovanför; *livsvärld* och *erfarenhet*.

Styrdokument - Läroplan för förskolan

I läroplanen för förskolan, Lpfö 98, reviderad 2010 (Skolverket, 2010) (Lpfö 98, reviderad 2010) finns stöd för att betydelsefulla möten äger rum på förskolan och i barnens vardag där. Kopplingar finns även till den sociokulturella teorin i läroplanen för förskolan. Till exempel anges att det svenska samhällets internationalisering ställer höga krav på människors förmåga att leva med och förstå de värden som ligger i en kulturell mångfald. "Förskolan är en social och kulturell mötesplats som kan stärka denna förmåga och förbereda barnen för ett liv i ett alltmer internationaliserat samhälle,"(s.6). För att detta ska bli möjligt krävs följande:

Förmåga att kunna kommunicera, söka ny kunskap och kunna samarbeta är nödvändig i ett samhälle präglad av ett stort informationsflöde och en snabb förändringstakt. Förskolan ska lägga grunden till att barnen på sikt kan tillägna sig de kunskaper som utgör den gemensamma referensram som alla i samhället behöver" (Skolverket 2010,s.6).

"Förskolan ska vara en levande social och kulturell miljö som stimulerar barnen att ta initiativ och som utvecklar deras sociala och kommunikativa kompetens. Barnet ska också ha möjlighet att enskilt fördjupa sig i en fråga och söka svar och lösningar." (Skolverket, 2010, s.6). Att söka svar och lösningar bidrar till kommunikation vilket kan leda till betydelsefulla möten, barn emellan och barn tillsammans med pedagoger. Något som läroplanen också påvisar: "Lärandet ska baseras såväl på samspelet mellan vuxna och barn som på att barnen lär av varandra" (Skolverket 2010,s.7).

Orlenius (2001) tar upp vikten av arbete med värdegrunden, i förskolan och skolan har vi en läroplan med mål och riktlinjer att följa. Dessa mål menar han speglar ett visst intresse för vilka värderingar som ska finnas i skolan, läroplanerna visar oss enligt honom också hur samhället ser ut idag och vad som anses viktigt att kunna i livet. Läroplanen blir alltså något som till stor del påverkar miljön i skolan.

Värderingar är enligt Orlenius (2001)grunden för de normer och värden som råder i ett samhälle. Normer kan liknas vid regler för vad som är acceptabelt att göra i ett samhälle och värden kan förklaras som något som är önskvärt i ett samhälle. Dessa normer och värden ändras i takt med att samhället förändras. Det här innebär att dagens barn och unga har med sig andra värderingar än vad lärare i förskola och skola har på grund av att vi vuxit upp under olika tid.

Metod

Vi har använt oss av kvalitativ forskningsmetodik. Med kvalitativ forskning menar Patel & Davidson (2011) ”forskning där datainsamlingen fokuserar på ”mjuka” data, t.ex. i form av kvalitativa intervjuer och tolkande analyser, oftast verbala analysmetoder av textmaterial.” (Patel & Davidson, 2011, s.14. Bryman (2011) skriver i sin bok att kvalitativ forskning handlar mera om ord än om siffror och diagram. Genom kvalitativ forskning får man fram vad personer tycker och tänker om det område man valt att jobba inom.

Urval

Vi har gjort ett utskick via e-post till 17 pedagoger på fyra olika förskolor i norra Sverige. Vi fick in åtta berättelser om betydelsefulla möten i förskolan. Efter att vi fått in berättelserna valde vi att intervjua samtliga pedagoger som delat med sig av sina möten via e-post, för att få ytterligare information. Pedagogerna vi intervjuat har varit verksamma i 8-30 år och är i åldrarna 30- 60 år. Av de åtta personer som delgav sina berättelser för oss var sju stycken kvinnor och en var man. Vi kommer att benämna pedagogerna med bokstäverna A till I, detta för att det inte ska gå att identifiera någon pedagog. Vi fick nio stycken pedagoger som deltog i intervjuerna då det var en pedagog på en av förskolorna som blev väldigt intresserad av vårt valda ämne och ville delta i fokusgruppintervju.

Etiska aspekter

Samtliga pedagoger blev informerade om vad vårt arbete går ut på, att det är en del av ett större forskningsprojekt samt att deras berättelser kan publiceras på betydelsefulla möten hemsida. De fick fylla i ett särskilt e-formulär om de ville dela med sig av sin berättelse till det större rikstäckande projektet som pågår. Vi var noga med att informera pedagogerna om att de som inte ville vara med i den rikstäckande delen med sina berättelser så kommer vi att radera allt insamlat material vid studiens slut. Patel & Davidson (2011) tar upp att det är viktigt att det inte går att identifiera enskilda individer när man presenterar sitt forskningsresultat.

Vi har valt att vara noga med att informera i det utskickade mailet (se bilaga 1) de deltagande personerna att vi följer forskningsetiska regler. Patel& Davidson (2011) tar upp fyra olika aspekter som är viktigt att ta upp med de deltagande personerna och det är följande:

- Informationskrav, man ska berätta vad syftet med arbetet är.
- Samtyckeskrav, att personerna som deltar har rätt att bestämma om de vill vara med i undersökningen eller inte. Personer har rätt att säga nej till att delta när det vill under arbetets gång.
- Konfidentialitetskrav, att alla som deltar får vara anonyma och att man inte delger någon information om de deltagande eller vilka arbetsplatser som de deltagande till exempel jobbar på.
- Nyttjandekravet, man får endast använda insamlat material i forskningssyfte och forskningsändamål. (s. 63)

Så här säger Lag (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor:

16 § Forskningspersonen skall informeras om

- den övergripande planen för forskningen,
- syftet med forskningen,
- de metoder som kommer att användas,
- de följder och risker som forskningen kan medföra,
- vem som är forskningshuvudman,
- att deltagande i forskningen är frivilligt, och
- forskningspersonens rätt att när som helst avbryta sin medverkan.(Lag (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor 16§)

Genomförande

Vi började med att samla in berättelser om betydelsefulla möten via e-post. Pedagogerna blev i mailet (se bilaga1) vi skickade informerade om att ett betydelsefullt möte alltid är personligt och ser olika ut för alla. Det är upp till varje enskild person att avgöra vilka möten som varit betydelsefulla eller inte.

Vi ställde följande öppna frågor i mailet:

- Vad var det som hände?
- Vad gjorde han/hon?
- Eventuell övrig information om din berättelse.

Frågorna är hämtade från Betydelsefulla mötens hemsida: <https://www.2act.se/bmiskolan/Bryman> (2011) tar upp fördelarna med att använda sig av internet som insamlingsmetod av data och nämner följande fördelar: ekonomiskt när det gäller tid och pengar, man kan göra en snabb datainsamling, man kan nå många personer och

avståndet spelar ingen roll. Författaren nämner också några nackdelar med denna typ av datainsamling via internet och det är följande: vissa personer kan ha svårt med datorer och internet, inbjudan till att delta kan hamna i skräpposten på mailen, man får ingen personlig kontakt samt att deltagarna kan tvivla på konfidentialiteten då det finns många datahackare, som kan hacka sig in och få tag i materialet.

Efter att vi fått in och läst berättelserna kontaktade vi pedagogerna som delat med sig av sina betydelsefulla möten via mail för att fråga om de skulle vilja delta i intervjuer för att vi skulle få en djupare förståelse för deras betydelsefulla möte. Vi använde oss av kvalitativa forskningsintervjuer. Kvale (1997) påstår att den kvalitativa forskningsintervjun inte kan liknas vid ett helt öppet samtal, men samtalet blir inte heller strängt strukturerat. Intervjun håller sig till ett tema och befinner sig någonstans mittemellan det öppna och det strukturerade samtalet. "Syftet med kvalitativ forskningsintervju är att förstå ämnet från den levda vardagsvärlden ur den intervjuades eget perspektiv" (Kvale & Brinkmann, 2009, s. 39). Patel & Davidson (2011) beskriver syftet med den kvalitativa intervjun på följande sätt: "att upptäcka och identifiera egenskaper och beskaffenhet hos någon. t.ex. den intervjuades livsvärld eller uppfattning om något fenomen" (s. 82). Enligt författarna är den intervjuade personen och den personen som intervjuar medskapare i samtalet.

Krag Jacobsen (1993) beskriver även olika typer av frågor som kan användas vid intervjuer. Öppna frågor menar han är frågor där det ges många svarsalternativ, ju fler svarsalternativ som ges, desto öppnare är frågan. Ja och nej frågor bör undvikas då detta inte leder samtalet framåt. Vi ville till en början samla så mycket information som möjligt om vad pedagogerna i fråga själva tycker att kan vara betydelsefulla möten, därav valet av öppna frågor. Krag Jacobsen (1993) menar att det vid forskningsintervjuer är viktigt att göra sammanfattningar av det den intervjuade säger under intervjuens gång. Detta för att den intervjuade ska bekräfta de tolkningar som forskaren gör av det som sägs, på det här viset blir intervjun mer trovärdig.

Bryman (2011) beskriver hur man kan diskutera en eller flera specifika frågeställningar tillsammans, vilket kan leda till en bra diskussion med de intervjuade. Bryman (2011) tar även upp fokusgrupps intervjuer som en metod som gör det möjligt att få flera personer samtidigt att i sin bok att vid fokusgrupp intervjuer är det samspelet och diskussionen om de olika frågorna man ställer som är viktigt. För att det ska bli en fokusgrupp intervju måste det vara flera än en deltagande/ personer som blir intervjuade. När man utför en fokusgrupp intervju så är det ett visst ämne eller tema som man vill diskutera enligt Bryman (2011). Författaren tar upp i sin bok att "var att människor man visste hade en viss erfarenhet kunde intervjuas på ett förhållandevis ostrukturerat sätt om denna erfarenhet" (Bryman, 2011, s. 448).

Intervjuerna varade mellan en timme och tre timmar beroende på vad de intervjuade pedagogerna hade att dela med sig av. Vi har utfört två fokusgruppsamtal på två olika förskolor. Vi genomförde även tre enskilda intervjuer, detta på grund av att det var svårt för vissa pedagoger att komma ifrån samtidigt. Dessa intervjuer skedde på samma sätt som fokusgruppintervjuerna fast det bara var en person istället för flera. Vi använde oss av samma frågor som vid fokusgrupperna. Fokusgruppsamtalen innehöll tre pedagoger i det ena samtalet och två pedagoger i det andra samtalet. Övriga pedagoger har blivit intervjuade enskilt. Vi

valde att inte spela in intervjuerna då vi av erfarenhet vet att folk kan känna sig obekväma när man spelar in samtal, så vi valde att föra anteckningar av intervjuerna. När vi hade fokusgruppintervjuerna var vi själva inte aktiva i diskussionerna så det gav oss möjlighet att sitta och anteckna vad de som deltog i fokusgruppintervjuerna berättade.

Vid intervjuerna utgick vi från det betydelsefulla möte som pedagogerna delgett oss och samtalade sedan mer om vad betydelsefulla möten kan vara, innehålla, hur det kan ske samt hur de påverkar människor. Patel & Davidsson (2011) menar också att den kvalitativa intervjumetoden har en låg struktur och gör att man kan ställa frågorna i den ordningen man känner att de passar in och man kan ställa följdfrågor om man kommer på några efter intervjuens gång. Detta har varit till hjälp för oss då man ibland kommer på små följdfrågor till de som pedagogerna har berättat för oss. Vi har varit noga med vid intervjuerna att inte påverka pedagogerna med känslor eller tankar som vi själva har. Exempel på följdfrågor vi ställde till pedagogerna var:

- Hur tänkte du i detta läge?
- Hur kändes det?
- Har denna händelse fått dig att ändra ditt synsätt?
- Vad gjorde du?
- Vad gjorde barnet?

Analys

Vi började med att analysera intervjuerna enskilt och sedan tillsammans. Patel & Davidson (2011) säger att det första steget i analysarbetet är att bearbeta det textmaterial som samlats in och att hur detta ska göras kan se olika ut beroende på vilken teori som ligger till grund för forskningen, det här fokuserade vi på vid den första delen av analysen. Efter detta fick vi fram tre olika kategorier av betydelsefulla möten: gruppsituationer, hjälpa varandra samt möten mellan enskilda barn och pedagoger.

Bryman (2011) beskriver i sin bok några centrala delar i analysarbetet av kvalitativ data analys:

Vilken generell kategori är just denna information ett exempel på? Vad representerar denna information? Vad handlar informationen om? Vilka teman är denna information ett exempel på? Vilka frågor om ett tema ger denna information upphov till? Vilket slags svar på en fråga om ett tema implicerar denna information? Vad är det som händer här? Vad gör människor? Vad säger människor att de gör? Vilka skeenden handlar det om? (s.523).

Vi presenterade detta i vår handledningsgrupp och fick hjälp av vår handledare och övriga deltagare att göra en djupare analys av det insamlade material. Detta ledde fram till att vi hittade tre teman kring de betydelsefulla mötena vi fått ta del av. De var följande: *utgå från barnet, lyssna och känna in* samt *utveckling och lärande*.

Resultat

De berättelser vi fick ta del av beskrev tre gemensamma nämnare kring vad betydelsefulla möten kan vara, hur de sker och hur det påverkar individer efter mötet. Vi kommer nedan att presentera de tre teman som vi fått fram vid analysen av empirin. Dessa är följande: *Utgå från barnet, lyssna och känna in* samt *utveckling och lärande*. De två första teman handlar om det betydelsefulla mötet i sig och vad som gör ett betydelsefullt möte möjligt. Det tredje handlar om konsekvenserna av mötet och vad som händer efter ett betydelsefullt möte.

Utgå från barnet

Många av mötena utgick från barns perspektiv, i och med att pedagogerna försökte förstå vad det var barnet tänkte, ville, var intresserad av och hade för behov. Pedagogerna uttryckte att de agerade efter dessa faktorer och att det var tack vare detta mötena blev betydelsefulla. De flesta pedagogerna säger att tiden är viktig, att man ger barnen den tid de behöver och inte försöker skynda på barns processer. Barns intresse och behov tas upp som grunden för allt som sker i verksamheten.

Till exempel tar pedagog B upp detta då hon berättar om hur de använde barnets intresse för att få in barnet i verksamheten. "Barnet var ganska utåtagerande och hade svårt för att leka med andra barn och förstå deras lekregler, vilket skapade många konflikter. Efter några dagar förstod jag att barnet hade ett speciellt intresse och det var spelkaraktären Sonic" (Mailsvar, pedagog B). Pedagogen tog då med Sonic in i verksamheten som en del av den i form av bilder på Sonic (som är en blå igelkott i ett konsolspel). Pojken färglade bilderna och de kom sedan på att man kan rita av mot fönstret och gjorde detta, vilket ledde vidare till att det blev en bok av bilderna. Barnet fick visa sin bok för de andra barnen, pedagog B säger:

De tyckte att det var en fin bok och fler av barnen ville också göra böcker. Barnen klippte också ut bilder på Sonic och de andra spelkaraktärerna, vilket ledde till en gemensam lek med karaktärerna. Så på så vis kom det första barnet in i leken och han fick visa vad han kunde/visste och han kunde leda en bra lek med sina kompisar och att de ville leka en gemensam lek med honom. Tillsammans utvecklade barnen leken och den fortsatte mer eller mindre hela terminen, både inomhus och utomhus. Så tack vare Sonic så kom det här barnet in på ett positivt sätt i gruppen (Mailsvar, pedagog B).

Pedagog A berättar om ett barns möte med att måla. Pojken vill verkligen inte måla till en början och pedagogen säger då att barnet kan göra något annat. Efter ett tag kommer pojken tillbaka och vill ändå vara med och måla.

Vi valde att inte göra någon stor affär av att han inte ville måla och frågade då alla barn om de ville rita eller måla, alla valde rita så vi ändrade i vår ursprungliga plan och lät alla rita. När vi sedan ritat färdigt frågade en av de andra pojkarna om han inte kunde få måla, självklart tänkte vi och tog fram färg, plötsligt ville alla barnen måla, utan att vi gjorde något särskilt även pojken som alltid vägrat och efter detta tillfälle var det många gånger under praktiken som han frågade om han inte kunde få måla" (Mailsvar, pedagog A).

Genom detta utgick hon från vad barnet ville och inte vad hon ville, samt gav pojken tid.

Pedagog I berättar hur hon tänker när barn skapar och om att använda mallar eller göra saker åt barn. Hon använder sig inte av mallar och skapar inte heller saker åt barnet, hon säger: "Alla har sin egen bild av verkligheten, det är inte min uppgift som pedagog att överföra min bild till barnen, de måste få hitta sin egen bild av verkligheten. Om man använder mallar och gör saker åt dem, vad lär de sig då?" (Intervju, pedagog I). Pedagogen berättar om en flicka som vill att pedagogen ska klippa ut ett hjärta åt henne. Men istället för att göra det åt henne stöttar hon henne i hennes försök att göra det själv: "Vi måste låta barns processer ta sin tid, vart har vi bråttom? Om jag hade gjort det åt henne hade hon aldrig fått känna att hon klarar det själv" (Intervju, pedagog I). Detta är ett bra exempel på att ta barns perspektiv, utgå från barnet och att tänka till om vad barn lär sig i olika situationer i vardagen.

Samtliga pedagoger nämner något om att barn är olika och att man som pedagog måste reflektera över hur man bemöter olika barn. Pedagogerna uttrycker en tro på barns förmågor, de är lyhörda för vad barnen säger och gör. Detta leder oss in på nästa tema vi fått fram som varit genomgående i pedagogers berättelser kring betydelsefulla möten.

Lyssna och känna in

En annan sak som alla pedagoger beskrev var att man måste lyssna och känna in barnet. Vad är det barnet säger, gör och ger uttryck för? Att ha en öppenhet tas i många av intervjuerna upp som en viktig del av betydelsefulla möten. Att barnet känner att det blir sett anges också som viktigt för att ett möte ska bli betydelsefullt. I läroplanen för förskolan står följande: "I förskolan ska barnen möta vuxna som ser varje barns möjligheter och som engagerar sig i samspelet med både det enskilda barnet och barngruppen" (s.6). Pedagogerna ger uttryck för att de är engagerade i att förstå barns livsvärldar. Detta kräver att pedagoger är närvarande.

Att utgå från barnet kräver att pedagogen kan lyssna och känna in barnet, Pedagog H beskriver hur man kan göra vardagshändelser betydelsefulla. Hon berättar i intervjun: "Vi måste märkvärdiggöra det barn säger och agera som frågeställare för att få reda på vad barn kan, vet, vill och tror" (Intervju, pedagog H). Pedagog B säger: "Det är viktigt att möta barn på deras nivå och att ha respekt för barn och inte prata över huvudet på barnen" (Intervju, pedagog B). Vi har fått flera liknande citat av pedagogerna vi intervjuat, samtliga visar på ett uttryck för att pedagogers uppgift är att vara närvarande och finnas till för barnen, inte för rutinerna på förskolan. Pedagog H säger: "När en verksamhet enbart handlar om rutiner är det ett daghem, inte en förskola" (Intervju, pedagog H). Pedagog H har delat med sig av ett möte med en autistisk pojke som ledde till ett stort projekt som involverade samtliga barn i gruppen, hon skriver:

En dag sitter vi och äter lunch då han frågar mig var min mamma och pappa är. Jag svarar att de körde av vägen med sin bil och att de är döda nu. ÅÅÅ jag ska göra en mamma och pappa till dig så du inte behöver vara ledsen säger han och går in i vår ateljé där materialet i stort består av återanvändningsmaterial. Han tar två tomma yoghurtburkar, tyghår, sugrörshänder, kläder av godispapper och tillverkar mina föräldrar. De andra barnen blir nyfikna på vad han håller på med och inspireras av hans skapande. Den ena efter den andra figuren konstrueras alla unika och bär på en egen historia. Varje figur har en karaktär som barnen själva hittar på.

Barnen dokumenterar hela projektet med digitalkamera de intervjuar varandra när de berättar om figurerna. Hela tiden finns vår autistiske kille som motor och inspiratör i projektet. Han kommer ständigt med nya idéer hur figurerna ska se ut och deras olika karaktärer...
Figurerna åkte på många utställningar och var till och med i en världsutställning som handlar om miljö och miljöarbete den hette Whole Earth och visades runt hela världen (Mailsvar, pedagog H).

Projektet som blir till är ett exempel på hur en verksamhet kan utvecklas genom att pedagogen hela tiden lyssnar och känner in vad det är barn ger uttryck för. I intervjun berättar hon: "Det blir något annat när det inte är vuxna som på förhand bestämmer vad som ska skapas. Under det här projektets gång var X hela tiden i centrum, de andra barnen hämtade inspiration från honom. Han blev en viktig del i gruppen" (Intervju, pedagog H). Detta visar att det vi gör alltid leder någonstans och är ett exempel på hur ett projekt utformas från barns tankar och idéer. Pedagog E beskriver en annan typ av möte där det också var i centrum att lyssna och känna in. Hon berättar om hur flera barn försökte trösta en ledsen pojke och förstå vad han var rädd för. Barnen visade empati för pojken. Pedagogen säger att hon tolkade det som att pojken gillade att de andra barnen brydde sig om honom. I det här fallet var det de andra barnen som lyssnade och kände in pojken:

Vi sitter och äter lunch, tre pojkar, två flickor och en personal. En av pojkarna berättar att han ska få en spruta idag när mamma hämtar honom. Vi samtalar kring detta ett tag. Plötsligt börjar en av pojkarna att stört gråta. Personalen kramar om honom och han gråter ett tag. De andra barnen börjar fråga honom varför han är ledsen?

- Har du ont någonstans? Tycker du inte om maten? Bet du dig i munnen? Längtar du efter din mamma? Vill du gå hem?

Pojken som är ledsen skakar på huvudet efter varje fråga. Man ser att han tycker om att de andra barnen bryr sig. Efter ett tag säger den pojken som ska få en spruta.

- Jag tror jag vet, du vill inte ha en spruta?

Pojken som är ledsen nickar och tittar ner i bordet. Pojken som ska få sprutan säger:

- Du behöver inte vara rädd, det är bra att ta spruta. Det är bra för kroppen, det svider lite först men sen blir det bra (Mailsvar, pedagog E).

Här försökte varken pedagogen eller de andra barnen att börja prata om något annat som skulle göra pojken glad utan de ville verkligen få reda på vad det var som gjorde honom så ledsen. De gav honom tid och fortsatte tills de kom fram till vad det var. Ett bra exempel på att lyssna och känna in, samt att vara närvarande som pedagog.

Utveckling och lärande

Pedagogerna berättar hur de betydelsefulla mötena har inspirerat dem, gett dem insikt, kunskap och ibland varit en vändpunkt i deras tänkande. Mötena har alltid lett dem vidare i deras arbete. Mötena är något de minns och som de bär med sig. De berättar att flera av mötena har gett dem känslor som t.ex. stolthet och glädje samt tilltro till sin egen förmåga. Somliga har förändrat sitt sätt att se på saker, en del har lett till att man har förändrat sitt synsätt, förhållningssätt och agerande. Exempel på detta är följande: "Jag kände att jag klarade det" (Intervju, Pedagog G). "Allt är inte som man tror" (Intervju, pedagog F). "Det är viktigt att inte lova saker man inte kan hålla" (Mailsvar, Pedagog, D). "Tänk vad det är berikande och att vi som pedagoger verkligen får lära oss att tänka utanför "boxen" (Mailsvar, pedagog H).

Reflektion anges som en viktig faktor för att komma vidare med sina tankar - att reflektera över vad som hände och hur mötet var. "Det har gjort att man har börjat tänka mer." (Intervju, Pedagog B). Pedagog G, berättar om ett möte med en autistisk pojke där hennes arbete var att utveckla pojkens tal, hon säger: "Ibland tänkte jag att hur ska det här nu gå, men det gick och han var så glad och hoppade och dansade runt när han klarade att berätta hela sagan. Han fick berätta den för sina föräldrar när de hämtade honom och jag såg att pappan hade tårar i ögonen" (Intervju, Pedagog G). Både hon och barnet klarade något som hon ibland tvivlade på att det skulle gå, vilket var utvecklande både för henne och för pojken. Betydelsefulla möten är enligt pedagogerna något som leder till utveckling och lärande. Pedagog F säger: "Möten som varit betydelsefulla blir något man bär med sig." Pedagogerna har alla olika berättelser och de speglar följande lärandesituationer: *Barn lär av barn, barn lär av pedagoger, pedagoger lär av barn och pedagoger lär av pedagoger.*

Pedagoger lär av pedagoger

Pedagog H och I belyser vikten av egen utveckling som betydelsefullt för barns utveckling och lärande i form av handledning, kompetensutveckling och möten med olika pedagoger. De säger att de känner att det har varit viktigt att få bryta ner saker och tillsammans få reflektera och diskutera kring verksamheten och vilken barnsyn man har. De berättar även om att de fått möta pedagoger i ett annat land och att detta har inspirerat dem mycket. "Att fått träffa Reggiopedagogerna och se hur de är med barn och tänker kring barn var fantastiskt. Fortbildningar har också varit viktigt." Pedagog F berättar i intervjun om ett möte med en annan pedagog. "Vi arbetade på samma avdelning ett tag, när jag slutade sa hon till mig - Tack för den här tiden och för allt du lärt mig. Hon hade verkligen det där tänket att man lär av varandra." (Intervju, Pedagog F).

Barn lär av pedagoger

Pedagog C berättar om ett barn som har tråkigt och vill göra något tillsammans med pedagogen i fråga. De går in till ateljén och flickan lär sig att spika tillsammans med pedagogen. "Så börjar flickan att slå i spikar, flickan sysselsätter sig med detta resten av dagen. Dagen efter tar flickan med en kompis in i pyssel rummet där hon visar det andra barnet hur man spikar." (Mailsvar, pedagog C).

Pedagog A berättar om ett barn som inte alls ville måla till en början när pedagogen frågade barnet. Hon berättar: "Efter en stund kommer pojken tillbaka och står i dörren och tittar, sen kommer han och säger att han vill måla. Då gjorde jag en plats för pojken vid bordet och låter honom få måla. Efter att han har målat tycker han att det var så roligt att måla så han springer ut till sina kompisar och vill hämta dem så alla får måla. Det är viktigt att visa barnen respekt, lyssna på vad barnen har att säga, man ska lyssna in barnen" (Mailsvar, pedagog A). Barnet fick tid på sig och en positiv erfarenhet av att måla. "Det är viktigt att man ger barnen tid, då alla lär sig i olika takter" (Mailsvar, pedagog A).

Pedagog Is berättelse handlar om att våga låta barn prova göra saker själva hon påpekar att: "Det är viktigt att barn känner tillit till sin egen förmåga, att de får vara med och påverka och ha inflytande" (Intervju, Pedagog I).

Barn lär av barn

I flera av berättelserna blir barns lärande av varandra centralt. Mötet som pedagog C berättar om är ett exempel på detta där flickan senare för sina nya kunskaper vidare till andra barn. Pedagog C säger att: "Flickan fick känna självkänsla, känna sig delaktig, fick känna att det andrabarnet lyssnade och lärde av vad flickan visade" (Mailsvar, pedagog C). Det har också handlat om empati, pedagog E skriver och berättar om ett barn som var rädd för sprutor: "Som pedagog sa jag inte mycket. Det var barnen som skötte samtalet. Det var ett bra samtal" (Mailsvar, Pedagog E). Pedagog H berättade om den autistiske pojken som var centrum i deras projekt om figurer. "Hela tiden finns vår autistiske kille som motor och inspiratör i projektet. Han kommer ständigt med nya idéer hur figurerna ska se ut och deras olika karaktärer" (Mailsvar, pedagog H).

Pedagog B berättade om pojken som gillade Sonic och hade svårt att komma in i gruppen. "Pojken kom in i barngruppen tack vare att han fick lära ut saker till de andra barnen som han var intresserad av. Barnen utvecklade även tillsammans utan pedagogers hjälp sociala kontakter mellan barnen. Pojken vart glad och växte som person tack vare att han fick lära ut till de andra barnen" (Mailsvar, pedagog B). I samtliga fall har det skett en kommunikation och ett utbyte av kunskap barn emellan.

Pedagoger lär av barn

Pedagog F berättar om ett barn som förlorat sin ena förälder, pojken berättar detta för henne med ett leende på läpparna som att han skulle prata om vad som helst. Pedagog F säger: "Det gjorde att jag började fundera på hur olika vi är och att vi inte alltid ser hur barn har det hemma på utsidan" (Intervju, pedagog F). Även pedagog G uttrycker att hon fick lära sig av pojken och att hon växte och efteråt kände att "jag klarade det"(Intervju, pedagog G). För henne blev det mer en lärdom om sig själv och kanske att hon klarar mer än hon tror.

Pedagog D berättar om ett betydelsefullt möte som till en början inte var positivt, en utflykt till skogen som inte slutar så roligt för alla deltagare. De använder sig av ett promenadband på vägen till och från skogen och på hemvägen är det en pojke som vill gå först: "Flera barn ropar att de vill gå först. Jag bestämmer vilka som ska göra det och det blir 2 stycken 4-åriga

pojkar. En 3-årig (som detta handlar om)säger med lite sorgsen röst att han ville gå först. Jag säger av bara farten du får gå när vi går hem utan att jag tänker på att barnen brukar springa själv eller gå utan ordning till förskolan" (Mailsvar, pedagog D).

När det så blir dags att gå hemåt beskriver pedagogen att pojken blir mycket besviken och pedagogen försöker att prata med honom men det hjälper inte. "Han vägrar gå tillbaks eftersom han inte fick gå först (vilket jag lovat!!) Det slutar med att jag får bära han i omgångar tillbaks och han skriker och grinar hela vägen trots att vi stannar upp ibland och jag pratar. Han är helt förstörd när vi väl är innanför dörren.... jag också..." (Mailsvar, pedagog D). Pedagogen talar sedan med barnet igen och kommer på att de ska skriva en lapp på väggen så pedagogen ska komma ihåg att pojken ska få gå först. Detta leder till att pojken säger "Du är bäst!" till honom." Lärdom: Lyssna på barnen och lova inte något utan att tänka på konsekvenserna, håll det du lovar!!!" (Mailsvar, pedagog D). Detta visar att alla möten inte är positiva, men att de ändå kan bli betydelsefulla och påverka hur människor tänker om olika saker i fortsättningen.

Pedagog A, berättade om pojken som inte ville måla och så här kände hon efter det mötet:

Detta är ett möte jag alltid kommer att komma ihåg för att jag tyckte det var otroligt lärorikt för mig också, jag lärde mig att barn måste få närma sig saker i olika takt, och man kan inte pressa dem till att göra något de egentligen inte vill, får de bara närma sig saker i sin egen takt kan de till slut acceptera att göra saker som de aldrig velat göra, t.ex. måla. Den här pojken kommer jag att komma ihåg då han verkligen öppnade mina ögon för att även de som kan allt har något de inte tycker om, det var trots allt första gången jag stötte på något sådant (Mailsvar, pedagog A).

Även för denna pedagog blev mötet en slags vändpunkt, som förändrade hennes sätt att se på barn i fråga om att ge barn tid istället för att barnen alltid absolut måste göra det som är bestämt.

Sammanfattning

Resultatet av intervjuerna och frågorna vid skickade ut via mail gav oss många olika svar på vad ett betydelsefullt möte kan handla om. Det gemensamma blev de tre teman vi beskrivit, samtliga berättelser hade dessa i sig. Att vara närvarande samt att lyssna och känna in barn anges alltid. Mötena har på något sätt påverkat pedagogerna, påverkat barnen och detta har i sin tur påverkar hur pedagogerna fortsättningsvis valt att arbeta och vara med barn och utforma verksamheten i förskolan. Att få diskutera med sina kollegor har varit utvecklande både för pedagogerna själva, för verksamheten och sannerligen även för de barn som befinner sig i verksamheten.

Diskussion

Vi kommer nedan att diskutera resultatet av vår studie, hur väl vi uppnått vårt syfte samt valet av metod. Enligt Patel & Davidsson handlar validitet i kvalitativforskning om kvaliteten i hela processen i forskningen. Validiteten i kvalitativ forskning innebär enligt Patel & Davidsson ”är ambitionen istället att upptäcka företeelser, att tolka och förstå innebörden av livsvärlden, att beskriva uppfattningar eller en kultur” (s.105).

Trovärdigheten i vårt arbete styrks med hjälp av att vi först enskilt, sedan tillsammans och slutligen i handledningsgruppen har analyserat vårt insamlade material. Genom att analysera ihop i handledningsgruppen har vi fått svar på många frågor som vi fick när vi analyserade själva. Bryman (2011) skriver att:

Innebörden av tonvikt på flera tänkbara beskrivningar av den sociala verkligheten framgår med all önskvärd tydlighet när det gäller den aspekt av tillförlitlighetskriteriet som rör *trovärdighet*. Om det kan finnas många olika beskrivningar av en social verklighet, är det när allt kommer omkring trovärdighet i den beskrivning som en forskare kommer fram till som avgör hur pass acceptabel den är i andra människors ögon” (Bryman, 2011, s. 354).

Författaren menar också att det är viktigt att man gjort forskningen enligt de forskningsregler och etiska regler som finns kring forskning för att få ett trovärdigt resultat. Författaren skriver också att det är viktigt att man delger de personer som deltagit i studien de man fått fram för att se att man uppfattat det, de har berättat på ett korrekt sätt.

Bryman (2011) tar också upp något som heter ”triangulering” vilket innebär att man ökar trovärdigheten i sin studie om man använder sig av mera än en datainsamlings metod. Detta kan man se i vår studie att vi använt oss av flera än en insamlingsmetod.

Metoddiskussion

Vi valde att använda oss av kvalitativ forskningsmetodik för att syftet med arbetet var att undersöka vilken typ av möten i förskolan som av pedagoger anses betydelsefulla för barns utveckling, den egna utvecklingen samt utveckling av förskolans verksamhet. Vi ville veta hur pedagoger upplevt betydelsefulla möten.

Med den kvalitativa forskningsmetodiken har det varit lättare för oss att få fram vad de intervjuade personerna känner, tänker och hur mötet ser ut utifrån deras livsvärld. Som vi tagit upp tidigare i vårt arbete så talade Patel & Davidson (2011) om att den kvalitativa intervjuemetoden leder till: ”att upptäcka och identifiera egenskaper och beskaffenhet hos någon. t.ex. den intervjuades livsvärld eller uppfattning om något fenomen” (s. 82).

Det har också varit till hjälp för oss att vi använt oss av öppna frågor och låtit de pedagoger vi pratade med få den tiden de behöver för att förmedla hur de kände under mötena och vilka känslor och vilka tankar som deras betydelsefulla möten hade väckt hos dem. Andersson (1994) framhåller att öppna frågor är bra att använda vid intervjuer då den intervjuade får tillfälle att berätta utförligt och nyanserat kring ett ämne. Nackdelen är dock att det kan bli

mycket material och att arbetet med att tolka materialet kan bli stort. Detta är något vi håller med om, det blev mycket material men det var också det vi ville ha. Vi var ute efter att få så mycket information som möjligt om betydelsefulla möten. Vi tror att det var bra för vårt resultat att pedagogerna har fått fundera över dessa frågor i lugn och ro och sedan skicka in sina berättelser om betydelsefulla möten till oss. Då har inga av våra värderingar eller några av våra känslor påverkat pedagogerna när de skrivit ner sina betydelsefulla möten. Vi tänker även att det var bra att de fick fundera på detta själva innan vi intervjuade dem. På det här viset tänker vi att det satte igång ett tänkande kring vad betydelsefulla möten kan handla om och när de sker hos pedagogerna.

En sak som vi lärt oss är att man ska skicka ut frågorna till flera än man tror, då det har varit lite svårt att få in svar ifrån alla som man skickat till. Det verkar som att det alltid blir bortfall. En annan sak som vi lärt oss är att det tar längre tid än vad man tror att få in svar ifrån de tillfrågade. Hade vi varit medvetna om detta hade vi skickat ut våra frågor lite tidigare än vad vi hade planerat. På det här viset hade vi kunnat få in fler svar, detta hade varit intressant för att se om de teman vi fått fram fortfarande hade varit samma eller om det hade gjorts att temana handlat om fler eller andra saker som betydelsefulla möten kan handla om.

Resultatdiskussion

Vi fick in många olika typer av berättelser om betydelsefulla möten, genom detta förstod vi verkligen att betydelsefulla möten är personliga och inte lika för någon. Alla har sin egen upplevelse av betydelsefulla möten. Syftet med arbetet var att undersöka vilken typ av möten i förskolan som av pedagoger anses betydelsefulla för barns utveckling, den egna utvecklingen samt utveckling av förskolans verksamhet. Vi fick in många olika exempel på hur och när betydelsefulla möten kan ske och vad de kan handla om.

Ronsten (2007) skriver att de människor som delgivit sina berättelser för henne alla har känt någon eller några av följande känslor: ”De har mött människor som lyft dem, sett dem, blivit förebilder och satt djupa spår i deras liv. Möten de idag bär nära sitt hjärta och möten som blivit betydelsefulla för deras utveckling eller läkningsprocess” (Ronsten, 2007, 8). Vi har även sett detta i vår studie kring betydelsefulla möten i förskolan. Det handlar inte så ofta om en läkningsprocess i de berättelser vi in men däremot om utveckling. Detta har visat sig i vår studie då man kan se att både barn och pedagoger har utvecklats som personer i många av berättelserna. Vissa av pedagogerna har berättat hur de har värderat om sina åsikter och sin värdegrund efter att ha haft ett betydelsefullt möte. En annan av pedagogerna berättar om hur dennes tålmodighet med att lyssna på barnen har ökat.

Pedagogerna i vissa av berättelserna berättar hur de ändrat sitt synsätt samt sitt arbetsätt på grund av olika händelser i deras betydelsefulla möten berättelser som vi fått ta del av. Detta stämmer överens med den sociokulturella teorins sätt att se på erfarenheter (Dysthe, 2011). Pedagogerna har stött på människor och en situation som gett dem nya erfarenheter och ett nytt sätt att tänka och agera.

Hur pedagoger agerat har även spelat roll i hur barn senare agerar. Pedagog A som målade med barnet i sin berättelse om betydelsefulla möten, kunde ha valt att inte släppa in barnet igen. Men hon gjorde det, och barnet tyckte det var jätteroligt att måla. Vad hade hänt om hon valt att inte släppa in barnet igen? Tack vare att pedagogen släppte in barnet in i målarrummet igen och lät honom måla gjorde att barnet växte som person och ville sedan inspirera sina andra kompisar på förskolan att måla, när barnet upptäckte att det var kul att måla. Här kommer vi in på igen hur otroligt viktigt det är att ge barnen tid och att det tar längre tid för vissa barn att våga prova på nya aktiviteter på förskolan. Om pedagogen inte hade släppt in barnet i målarrummet igen skulle detta kunna skapa kränkande känslor hos barnet och känslor att inte få vara delaktig. Detta skulle kunnat sluta med att barnet kanske hade tyckt det var ännu tråkigare att måla och att det kanske skulle ha tagit jätte lång tid innan detta barn vågat sig in i målarrummet för att måla. Dysthe (2011) beskriver Wengers (1998) grundaspekt i lärandeteorin och då tar författarna upp ”Kunskap har med deltagande och aktivt engagemang att göra” (s. 63). Öhman (2006) tar också upp att förskolan är en social mötesplats för barnen. ”Lärandet ska baseras såväl på samspelet mellan vuxna och barn som på att barnen lär av varandra” (Skolverket, 2010, s. 7). Läroplanen förespråkar också att det är viktigt för barnen att få samspela med vuxna men även med andra barn.

För vissa barn har det lett till att de har kommit in i barngruppen på förskolan, efter att ha haft svårt att komma in och bli en del av verksamheten så har de hittat ett sätt att dela med sig av kunskaper de har, vilket i sin tur har lett till en utveckling som gjort att barnet kommit in i barngruppen. Detta tack vare att pedagoger i förskolan sett och lyft det barnets intresse som något positivt. Pedagogerna har ägnat tid åt att se och förstå vad barnet ifråga tycker om och är intresserad av. Bjärvall (2007) tar upp några olika egenskaper som han anser att en god pedagog bör besitta. Dessa är bland annat; kunskap, organisationsförmåga och empati. Detta är något som vi tidigare tog upp under bakgrund och vi har under den här studien kunnat se att dessa förmågor har funnits och varit viktiga egenskaper hos pedagogerna vi mött.

"Att lyssna kan förändra" (Ronsten, 2007, s.13). Vi har märkt att man som pedagog måste vara uppmärksam och att man måste lyssna samt samtala med barnen för att få reda på vad det är barnen vill förmedla till oss vuxna. Detta kanske inte kommer som en nyhet, men många gånger lever vi steget före och tänker på vad som ska hända näst.

Det är genom att lyssna som vi får reda på vad som är betydelsefullt för barnen i deras nu. Många av pedagogerna som har delat med sig av sina betydelsefulla möten berättelser med oss har pratat om att lyssna på barnen är en viktig del i förskoleverksamheten. Genom att lyssna på barnen får vi reda på vad som är viktigt i barnens liv här och nu. Vuxna är de som sätter normer och är förebilder för barnen så det är viktigt att visa att vi lyssnar på barnen så de kan komma och prata med oss om det är något som de vill förmedla. Vi tog i bakgrunden upp att det hela tiden sker en utveckling och Vygotskijs (Lindqvist, 1999) tankar kring detta hur barn hela tiden samspelar med sin omgivning och att en ständig kamp pågår mellan olika värderingar som finns i samhället. Detta leder till att barn utvecklas och får erfarenheter.

I Bjärvall (2007) berättar pedagogen Åke Raask att när han möter ”gamla barn” som han haft på förskolan bukar tänka följande: ”Att se att de har lyckats i livet, det är väl det där kvittot”

(s.12). Detta som Ronsten och Bjärvall tar upp anser vi stämmer in på det pedagogerna berättat för oss. Där fanns en vilja att se, lyssna på, förstå och lyfta barn. Vi har särskilt reflekterat kring detta citat av Bjärvall: "Lärare har stor betydelse för sina elever, i nuet och i framtiden. En engagerad lärare kan vända en elevs vardag från mörker till ljus genom att se vad han eller hon behöver och ge just det" (Bjärvall, 2007, s. Baksidan av boken). Att finnas i nuet för barn tänker vi är det viktigaste av allt när det kommer till betydelsefulla möten. Det pratas ofta om att barnen är vår framtid och det viktigaste vi har. Fokus ligger ofta på framtiden och vad som ska göras i framtiden. Detta anser vi nödvändigt, men vi har genom denna studie fått en insikt i hur viktigt det är att finnas här och nu. I alla mötena har pedagogerna varit engagerade, lyssnat och tagit till sig det barnen sagt där och då. Tack vare detta har de också berättelser om betydelsefulla möten som de fått uppleva.

En annan sak som kom upp i pedagogernas intervjuer och i deras betydelsefulla möten berättelser var att något som var viktigt var att ge barnen tid och låta dem få den tid de behöver. Vi tycker också att tid är väldigt viktigt för barnen, man måste komma ihåg att det tar olika lång tid för barnen att lära sig saker och våga prova på nya saker på förskolorna. Många av pedagogerna pratade också om att en viktig del i verksamheten var processen till ett bra lärande och att processen också kan ta tid. Vi håller med om detta och har skapat en större förståelse för att processen till ett bra lärande tar tid. Vi kommer att ta med oss detta i vårt kommande yrke som pedagoger att inte försöka stressa och låta saker få ta sin tid. Lindqvist (1998) tar upp att det är viktigt för barnen att få vara självständiga och att vi ska anpassa metoderna efter barnens behov. Vygotskij (1978) påpekar att barn i en skolklass kan vara i samma ålder men ligga på olika utvecklingsnivå och att det är efter barns utvecklingsnivå som undervisningen ska anpassas istället för barns ålder.

Pedagog I berättar om ett vardagligt möte med en flicka som ville att pedagogen skulle klippa ett hjärta åt henne. Pedagogen valde att inte göra det åt flickan och beskriver att flickan visade en stor glädje när hon klarade det. Detta ser vi också som ett bra exempel på att låta saker ta sin tid. Om pedagogen hade valt att klippa ut hjärtat åt flickan hade hon inte fått uppleva känslan av att klara av något som hon först trodde inte skulle gå. Detta är ännu ett exempel på att ge barns processer tid, vara närvarande, lyssna, känna in och tro på barns förmåga.

Som vi tog upp tidigare så jämförde Vygotskij (Lindqvist, 1999) eleven med en planta och läraren med en trädgårdsmästare. Vad som verkligen påverkar plantan är det trädgårdsmästaren gör varje dag inte hur plantan är om en vecka eller två. Om trädgårdsmästaren struntar i plantan en vecka eller två kommer den förmodligen inte må lika bra som om trädgårdsmästaren tänkte på och såg till plantan varje dag. Med detta vill vi säga att varje dag och allt vi gör är viktigt och påverkar barn. Vi har genom detta arbete börjat se med nya ögon på vardagen och tron på framtiden. Framtiden är viktig men vi får inte glömma bort att den skapas här och nu.

Pedagogen i möte D tycker vi till viss del skapar en tillfällig lösning. Detta på grund av att pedagogen låter barnet få som han vill när han skriker och gråter. Vi tycker att pedagogen kanske istället skulle ha försökt att föra en diskussion med barnet om att alla inte kan gå först samtidigt och att man måste turas om att gå först så att alla får göra det, men förklara för

barnet att det kan ta ett tag men att alla kommer att få prova att gå först när man går på utflykt. Pedagogen tycker att detta var ett bra möte som även resulterade i ett bra samtal om händelsen med föräldrarna. Vi tycker att man ska ha tydliga och rättvisa regler för alla barnen på förskolan, det känns som om ett barn får som han vill genom att skrika och gråta så kan de andra barnen ta efter det beteendet och göra lika och ska man då låta alla få som de vill för att de skriker och gråter så kan det bli väldigt jobbigt. Dock ledde detta till att pedagogen ifråga tänkte till om att lova saker. Ibland har vi bråttom och tänker inte, vi är bara människor. Att stanna upp och tänka till kan vara bra, ett betydelsefullt möte behöver alltså inte vara något positivt från början. Här man tydligt se att alla betydelsefulla möten är olika och att de är personliga som vi tog upp i bakgrunden. Bjärvall (2007) skriver i sin bok att det är viktigt att vi har intresse för barnen samt att det är viktigt att ha bra disciplin för att hålla ordningen och skapa trygghet för barnen.

Slutsats

Utgå från barnet

Många pedagoger pratade om att det var och är viktigt att utgå från barnen. De ville veta och förstå barnens tankar, känslor, intressen samt barnens behov. Pedagogerna pratade också om att tiden var en viktig faktor och att man inte ska stressa barnen i deras process. Pedagogerna menar också att de intressen och behov de barnen har genomsyrar verksamheten. En annan gemensam faktor som pedagogerna tar upp i detta tema är att man måste komma ihåg att alla barn är olika och har olika behov, detta gör att man måste reflektera över hur man bemöter barnen då man måste möta barnen olika i vissa situationer. Några andra egenskaper som pedagogerna tar upp som viktiga är att vara lyhörd för vad barnen säger och gör.

Lyssna och känna in

Under detta tema fanns en sak med som alla pedagogerna beskrev och det var att man måste lyssna och känna in barnen. Man måste tänka på vad barnen säger, vad de gör samt vad de ger uttryck för. Många av pedagogerna vi har pratat med och även de skriftliga berättelser vi har fått ta del av så tar de upp att öppenhet är en viktig del av betydelsefulla möten. Pedagogerna talar och skriver också om att det är viktigt att barnen får känna sig sedda. Det krävs att pedagogerna är närvarande för att kunna förstå barnens livsvärldar.

Utveckling och lärande

Pedagogerna berättade för oss att de betydelsefulla mötena har inspirerat dem, gett dem insikt, kunskap och även ibland varit en vändpunkt i deras tänkande och i deras arbete. Mötena har alltid lett dem vidare i deras arbete i verksamheten. Pedagogerna beskriver också att mötena har varit betydelsefulla för dem och att de bär med sig dessa minnen. De flesta av mötena som vi fått ta del av har gett dem känslor som till exempel: stolthet, glädje samt tilltro till sin egen förmåga. Några av pedagogerna berättar att mötena har gjort att de förändrat sitt synsätt, sitt förhållningsätt samt även sitt sätt att agera.

Många av pedagogerna pratar också om att det är viktigt att reflektera för att komma vidare med sina tankar, sitt bemötande och agerande.

Pedagogiska implikationer

Genom att skriva denna C-uppsats ville vi undersöka vilken typ av möten i förskolan som av pedagoger anses betydelsefulla för barns utveckling, den egna utvecklingen samt utveckling av förskolans verksamhet. Vi har själva under den verksamhetsförlagda delen i utbildningen sett exempel på hur barn kan agera olika beroende på vilka personer barnet umgås med och anser att det är viktigt att vi som kommande pedagoger kan möta alla barn, samt skapa goda relationer och bra möten barn emellan i förskolan.

En annan sak som vi kommer ta vara på till vår kommande yrkesroll är det som två pedagoger tog upp i deras betydelsefulla möten berättelser och det var att de berättade hur viktigt det är att inte prata över barnens huvud när barnen är närvarande i rummet. Detta tycker vi är viktigt och kommer att ta vara på den lärdomen de delade med oss av till oss.

Vi vill även påverka barnens upplevelser om betydelsefulla möten positivt, detta kan vi göra genom att lyssna på barnen och höra vad de har att berätta och vara noga med att lyssna på alla barn. Här måste man komma ihåg att betydelsefulla möten är olika för alla, detta gör att något som barnen berättar för mig kanske låter som svammel för mig, men kanske är betydelsefullt för barnet att få dela med sig av.

Fortsatt forskning

Till fortsatt forskning har vi en idé om att man kan undersöka hur de betydelsefulla mötena som äger rum på förskolorna runt om i Sverige påverkar barnen när de blir äldre. Det vore intressant att titta på i en fortsatt forskning är om personer över till exempel 18 år kan berätta om något betydelsefullt möte som de varit med om under sin tid på förskolorna, för att se om de kan minnas något betydelsefullt möte ifrån förskolan och kunna berätta om det, ifall de kan det kan man se om det betydelsefulla mötet påverkat deras uppväxt.

Referenser

- Andersson, B-E. (1994). *Som man frågar får man svar - en introduktion i intervju- och enkätteknik*. Stockholm: Rabén Prisma.
- Björvall, K. (2007). *De LIVS viktiga - berättelser om lärare*. Lärarförbundets förlag.
- Bozarslan, A. (2001). *Möten med mångfald - förskolan som arena för integration*. Hässelby: Runa förlag.
- Brinkmann, S. & Kvale, S. (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Bryman, A. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Malmö: Liber.
- Dysthe, O. (2011). *Dialog, samspel och lärande*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Folkman, M-L. (1998). *Utagerande och inåtvända barn - Det pedagogiska samspelets möjligheter i förskolan*. Malmö: Runa förlag AB.
- Gustafsson, C., Gustafsson, L-K. & Snellman, I. (2012a). *Patients' and Caregivers' Attributes in a Meaningful Care Encounter: Similarities and Notable Difference*. School of Health, Care and Social Welfare, Mälardalen University. Volume 2012, Article ID 320145, 9 pages. doi:10.5402/2012/320145.
- Gustafsson, C., Gustafsson, L-K. & Snellman, I. (2012b). *The meaningful encounter: patient and next-of-kin stories about their experience of meaningful encounters in health-care*. School of Health, Care and Social Welfare, Mälardalen University, Sweden. DOI: 10.1111/nin.12013.
- Hemming, P. J. (2011). *Meaningful encounters? Religion and social cohesion in the English primary school*. *Social & Cultural Geography*, 12:01, 63-81.
- Hundeide, K. (2008). *Sociokulturella ramar för barns utveckling - barns livsvärldar*. Lund: Studentlitteratur.
- Krag Jacobsen, J. (1993). *Intervju - konsten att lyssna och fråga*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Kvale, S. (1997). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Lag (2003:460) om etikprövning av forskning som avser människor (2003). Utbildningsdepartementet.
- Lindqvist, G. (1999). *Vygotskij och skolan - Texter ur Lev Vygotskijs Pedagogisk psykologi, kommenterade som historia och aktualitet*. Lund: Studentlitteratur.
- Patel, R. & Davidson, B. (2011). *Forskningsmetodikens grunder - Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur AB.

Orlenius, K. (2001). *Värdegrunden - finns den?* Stockholm: Runa förlag.

Ronsten, C. (red.) (2004). *Betydelsefulla möten i vården: en samling berättelser om glädje och sorg.* (1. uppl.) Stockholm: Gothia.

Skolverket (2010). *Läroplan för förskolan Lpfö 98.* (Ny, rev. utg.). Stockholm: Skolverket.

Vygotskij, L.S. (1978). *Mind in society - the development of higher psychological processes.* Cambridge Mass: Harvard U.P.

Öhman, M. (2006). *Den viktiga vardagen - vardagsberättelser och värdegrund.* Stockholm: Runa förlag.

Länkar

<http://www.2act.se/betydelsefulla-moten/17/9> 2013 kl: 08.00.

Bilaga 1

Hej,

Vi heter Sanna Englund och Moa Engström och går sista terminen på förskolläraryrket vid Luleå tekniska universitet. Vi håller på att skriva vår C-uppsats som ska handla om betydelsefulla möten i förskolan. Vi hoppas att du vill dela med dig av dina erfarenheter till vår uppsats, då vi anser att det är viktigt att fokusera på och lyfta det som är bra i förskolan och inte enbart fokusera på det som inte fungerar. Din berättelse kan göra skillnad för framtida forskning.

Kom ihåg att ett betydelsefullt möte är personligt och att det är du som bestämmer om det var betydelsefullt. Vi skulle vilja att du skriftligt svarar på följande frågor:

Vad var det som hände? Vad gjorde han/hon? (Berätta kortfattat om ditt betydelsefulla möte i förskolan.)

Eventuell övrig information om din berättelse.

Därefter kommer vi att välja ut några personer som vi skulle vilja intervjua för ytterligare några följdfrågor. Det insamlade materialet kommer att behandlas helt konfidentiellt. Du har närsomhelst under arbetets gång rätt att avbryta och ej delta längre.

I samband med att du ger ditt medgivande att delta i vårt arbete godkänner du även att delta i den rikstäckande insamlingen *Betydelsefulla möten*, som vi samarbetar med.

Mer info om det finner du här: <https://www.2act.se/bmiskolan/> I samband med att du skickar in din berättelse är det viktigt att du bifogar ditt medgivande om att vi får använda ditt bidrag:

Jag, (ditt namn) ger min tillåtelse att Sanna Englund och Moa Engström använder min berättelse i deras studie om Betydelsefulla möten i förskolan.

Du tillåter också att ditt bidrag inkluderas i projektet *Betydelsefulla möten* genom att fylla i bifogade blankett och skicka in på adressen som anges i formuläret. Skicka in din berättelse senast den 12 november 2013 till: saneng-8@student.ltu.se eller moa@ue.se

Med vänliga hälsningar

Sanna Englund
saneng-8@student.ltu.se
070-335 09 27

Moa Engström
moa@ue.se
073-020 80 81